

Eläimet lähelläsi

Eläinten viikon opas varhaiskasvatukseen

Teksti:
Pi Mäkilä

Ulkoasu:
Suvi Ojala

Kuvitus:
Olga Veselovskaya

Kuvat:
Jeremy Hynes/Unsplash (etukansi)
Mario/Pixabay (s. 5)
Tapani Hellman/Pixabay (s. 8)
Reinhold Bonefas/Pixabay (s. 8)
Alexa/Pixabay (s. 8)
Petra Göschel/Pixabay (s. 8)
Alain Audet/Pixabay (s. 8)
Géral Lang/Pixabay (s. 9)
Piirros sivulla 10/Pixabay
PollyDot/Pixabay (s. 10)
meineresterampe/Pixabay (s. 10)
Storme22k/Pixabay (s. 10)
Wim De graaf/Pixabay (s. 10)
Boloria/Pixabay (s. 10)
Rudy and Peter Skitterians/Pixabay
(s. 10)
Puckel/Pixabay (s. 10)
Schanin/Pixabay (s. 12)
Petra Göschel/Pixabay (s. 14)
Docujeju/Pixabay (s. 14)
ArWeltAtty/Pixabay (s. 14)
Mario Haack/Pixabay (s. 14)
Vizetelly/Pixabay (s. 14)
Pixabay, iStock (s. 15)
Mayukh Karmakar/Pixabay (takakansi)

Painopaikka:
Laine Direct Oy

Julkaisija:
SEY Suomen eläinsuojelu, 2024
Lintulahdenkatu 10
00500 Helsinki
www.sey.fi

Tämän oppaan tekstit perustuvat tutkittuun tietoon. Lähdeluettelon löydät www.sey.fi/lisaa-lahiluonnon-elaimista

SEY
SUOMEN ELÄINSUOJELU

4041 0948
Painotuote

Sisällys

Kaikki eläimet ovat arvokkaita	4
Kun luonnonvarainen eläin loukkaantuu, ihmisen kuuluu auttaa	6
Syksyllä eläimet varustautuvat talveen	7
Talvesta selviäminen vaatii isoja ponnistuksia	8
Luonto herää keväällä	10
Kesällä elämää on kaikkialla	12
Muista nämä	15

Tänä vuonna löydät lisää tehtäviä ja lisää materiaalia myös verkosta: sey.fi/lisaa-lahiluonnon-elaimista. Löysitkö QR-koodin? Skannaa koodi aikuisen kanssa, niin päädyt oikealle sivustolle! Pääosa tehtävistä on suunnattu koululaisille.

Tervetuloa tutustumaan lähi- luonnon eläimiin

Tämän vihkosen avulla pääset tutustumaan lähiluonnon eläimiin. Opit tunnistamaan luonnossa asuvia eläinlajeja ja tutustut samalla luonnon-eläinten joskus hämmästyttäviltäkin tuntuviin kykyihin.

Ihmisen toiminta vaikuttaa luontoon monin tavoin. Tämän vihkosen avulla opit, miten voit auttaa luonnoneläimiä voimaan paremmin.

Kaikki eläimet ovat arvokkaita

Me ihmiset olemme eläimiä, aivan kuten kissat, koirat tai esimerkiksi kalat ja linnut.

Kaikilla eläimillä on kuitenkin omat tärkeät tehtävänsä maailmassa. Jokainen eläin haluaa parhaansa mukaan huolehtia itsestään ja poikasistaan.

Monet luonnossa asuvista eläimistä ovat hyvin pieniä ja huomaamattomia. Osa taas herättää huomiota, ja osa voi olla meistä pelottavia.

Eläimen koko tai ulkonäkö ei vaikuta siihen, miten se kokee maailman. Esimerkiksi oravaa ja varista sattuu luultavasti yhtä paljon, jos ne satuttavat jalkansa. Kumpaakin pelottaa, jos ne pelästyttää, ja kumpikin kokee mukavia tuntemuksia, jos niillä on hyvä olla.

Luonto on luonnoneläimen koti. Siksi on tärkeää muistaa, että luonnossa liikkuvien eläinten täytyy antaa elää rauhassa. Luonnossa asuviin eläimiin ei saa koskea, eikä niitä saa kesyttää. Myös laki kieltää luonnoneläimen ottamisen lemmikiksi.

Luonnossa tarvitaan monia selviytymistaitoja

Suomessa on talvisin kylmä ja kesäisin lämmintä, joten täällä asuvien eläinten täytyy pärjätä sekä kylmissä että kuumissa oloissa.

Esimerkiksi siilit horrostavat talvisin, karhut nukkuvat talviunta ja jänis vaihtaa talven ajaksi valkoisen värin. Samasta syystä eläinten poikaset syntyvät keväällä, kun luonnossa alkaa olla riittävän lämmintä ja valoisaa, ja luonnossa riittää poikasille ravintoa.

Kun luonnonvarainen eläin loukkaantuu, ihmisen kuuluu auttaa

Jos löydät luonnosta loukkaantuneen eläimen, kerro siitä aikuiselle. Aikuisen tehtävänä on hankkia eläimelle apua.

Apua ja ohjeita loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten hoitamiseen löytyy täältä: sey.fi/luonnonelaimet.

TEHTÄVÄ: Askartele ikkunakoriste lintujen turvaksi

Jos lintu ei huomaa ikkunaa, se voi lentää ikkunan lasia päin ja loukkaantua. Monesti lintu virkoaa törmäämisen jälkeen, mutta joskus lintu voi loukkaantua vakavasti.

Lintujen ikkunoihin törmäämistä voi ehkäistä verhojen avulla. Jos verhoja ei ole, ikkunaan voi kiinnittää koristeen, joka auttaa lintuja huomaamaan lasin. Askarrelkaa yhdessä ikkunaan kiinnitettävä koriste.

Tehtävä: Tulosta väritettävä lintukuva ikkunaan

Syksyllä eläimet varautuvat talveen

Luonnonvaraisia eläimiä on mukavaa tarkkailla ympäri vuoden. Syksyisin voi seurata esimerkiksi lintujen muuttopuuhia ja tarkkailla sitä, miten pihan luonto ja eläimet valmistautuvat talven tuloon.

TEHTÄVÄ: Syysretki metsään

Tehkää syysretki metsään. Tarkkailkaa, mitä eläimiä näette retken aikana ja mitä eläinten pesiä tai asuinpaikkoja löydätte. Laskekaa eläimet ja kirjatkaa ne ylös. Huomioikaa, että jokainen retkellä löydetty eläin on arvokas havainto, oli kyseessä sitten muurahainen tai pihapuussa raakkuva varis.

TEHTÄVÄ: Johdata mäyrä talvipesään

Talvesta selviäminen vaatii isoja ponnistuksia

Talvella luonto hiljenee, sillä moni eläin horrostaakaan, nukkuu talviunta tai muuttaa talven ajaksi etelämpään. Esimerkiksi mäyrät ja karhut vetäytyvät talveksi talviunille. Ne keräävät ennen talviunille jäämistä paljon vararavintoa, jotta niille ei tule talviunien aikana nälkä. Oravat taas varastoivat talven varalle paljon syötävää.

TEHTÄVÄ: Yhdistä jäljet oikeaan eläimeen

TEHTÄVÄ: Jälkiretki

Tehkää yhdessä lyhyt retki lähiluontoon. Etsikää eläinten jälkiä. Kuka löytää eniten jälkiä? Tunnistatteko, mikä eläin on ollut kyseessä? Huom. jälkien löytäminen on helpointa, kun ulkona on riittävästi lunta.

Lintujen ruokinta on tarkkaa puuhaa

Iso osa Suomessa elävistä linnuista muuttaa talveksi eteläisempiin maihin. Osa linnuista taas jää Suomeen talvehtimaan. Esimerkiksi talitiainen ja harakka ovat lintuja, joita näkee piholla läpi vuoden.

Jotta linnut selviävät pitkästä talvesta, moni tarjoaa niille ruokaa talvisin. Lintujen ruokinnan kanssa on kuitenkin syytä olla tarkkana.

Jos ruokit lintuja, muista nämä:

- Kun ruokinnan aloittaa, sitä tulee jatkaa koko talven.
- Ruokintapaikka täytyy siivota säännöllisesti. Linnuille sopivaa talviruokaa ovat kuorettomat auringonkukansiemenet, pähkinät sekä tali. Leipä ei ole linnuille sopivaa ruokaa.
- Kaupasta ostettavista talipalloista kannattaa poistaa verkko, sillä lintu voi jäädä jaloistaan kiinni verkkoon ja satuttaa itsensä.
- Lintuja kannattaa ruokkia ainoastaan talvisin. Linnunpoikaset tarvitsevat ravinnokseen hyönteisiä. Väärä ravinto voi johtaa esimerkiksi poikasten kehityshäiriöihin.

TEHTÄVÄ: Mikä ei kuulu luontoon?

Rastita asiat, jotka eivät kuulu luontoon.

Luonto herää keväällä

Kun pitkä talvi on takana, monilla luonnoneläimillä on kiire. Nyt on aika löytää paljon syötävää, vaihtaa talviturkki pois ja valmistautua pian syntyvien tai kuoriutuvien poikasten tuloon.

Kun lumi sulaa, etenkin kaupungeissa ja teiden varsilla maasta paljastuu ihmisten maahan jättämiä roskia. Roskat ovat luonnolle ja luonnoneläimille vaarallisia. Niistä liukenee luontoon monia haitallisia aineita. Eläimet voivat luulla roskia ruoaksi ja syödä niitä. Lisäksi eläimet voivat takertua kiinni roskeihin. Roskat kannattaa aina kerätä talteen ja viedä suoraan roskikseen.

Kevät on poikasten aikaa

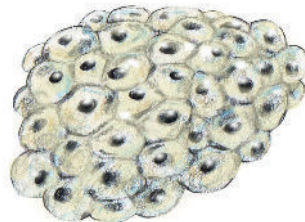
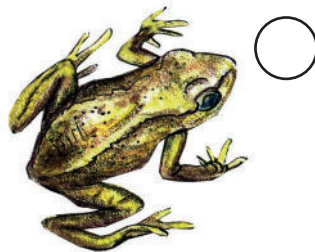
Suurin osa luonnonvaraisista eläimistä saa poikasensa keväällä. Eläimille tulee antaa pesimisrauha, eli niitä ei saa häiritä. Muuten emot eivät uskalla hoitaa ja hautoa poikasiaan.

TEHTÄVÄ: Nuijapäästä sammakoksi

Sammakot ovat vaihtolämpöisiä ja herkkäihoisia eläimiä. Ne hengittävät sekä keuhkoilla että iholla. Sammakon iho tarvitsee kosteutta toimiakseen.

Sammakon elämä alkaa sammakonkudusta. Sammakot kutevat aikaisin keväällä jäiden lähdettyä. Tämän jälkeen munat ja poikaset kehittyvät ja kasvavat vedessä. Kesällä poikaset nousevat maalle ja aloittavat hajaantumisen kohti uusia alueita.

Numeroi sammakon kehitysasteet oikeassa järjestyksessä. Mistä sammakon elämä alkaa? Miltä sammakonpoikanen näyttää keväällä, kesän alussa, että loppukesästä?

Kesällä elämää on kaikkialla

Kesäisin luonnossa on paljon syötävää, ja elämää on kaikkialla. Eläimet viihtyvät parhaiten pihalla, jota ei hoideta liikaa. Esimerkiksi siistiksi leikattu nurmikko on monille eläimille kuin autiomaa, jossa ei ole juurikaan ruokaa tai suojapaikkoja. Niitty, jossa kasvaa paljon kasveja, voi olla meidän ihmisten mielestä epäsiisti, mutta luonnoneläimille se on loistava ympäristö: niityllä on paljon ruokaa ja piilopaikkoja.

Ekosysteemin pienet tukipilarit

Hyönteisillä on kesäisin äärettömän tärkeitä tehtäviä. Osa niistä on tärkeää ruokaa muille lajeille, osa taas toimii pölyttäjinä, eli ne auttavat kasveja kukoistamaan. Hyönteislajeja on maailmassa yli miljoona, eli yli puolet kaikista eläinlajeista on hyönteisiä.

Hyönteiset, hämähäkit ja joskus monet muutkin eläimet voivat tuntua meistä ärsyttäviltä tai jopa pelottavilta. Niillä kaikilla on kuitenkin tärkeät tehtävänsä luonnossa.

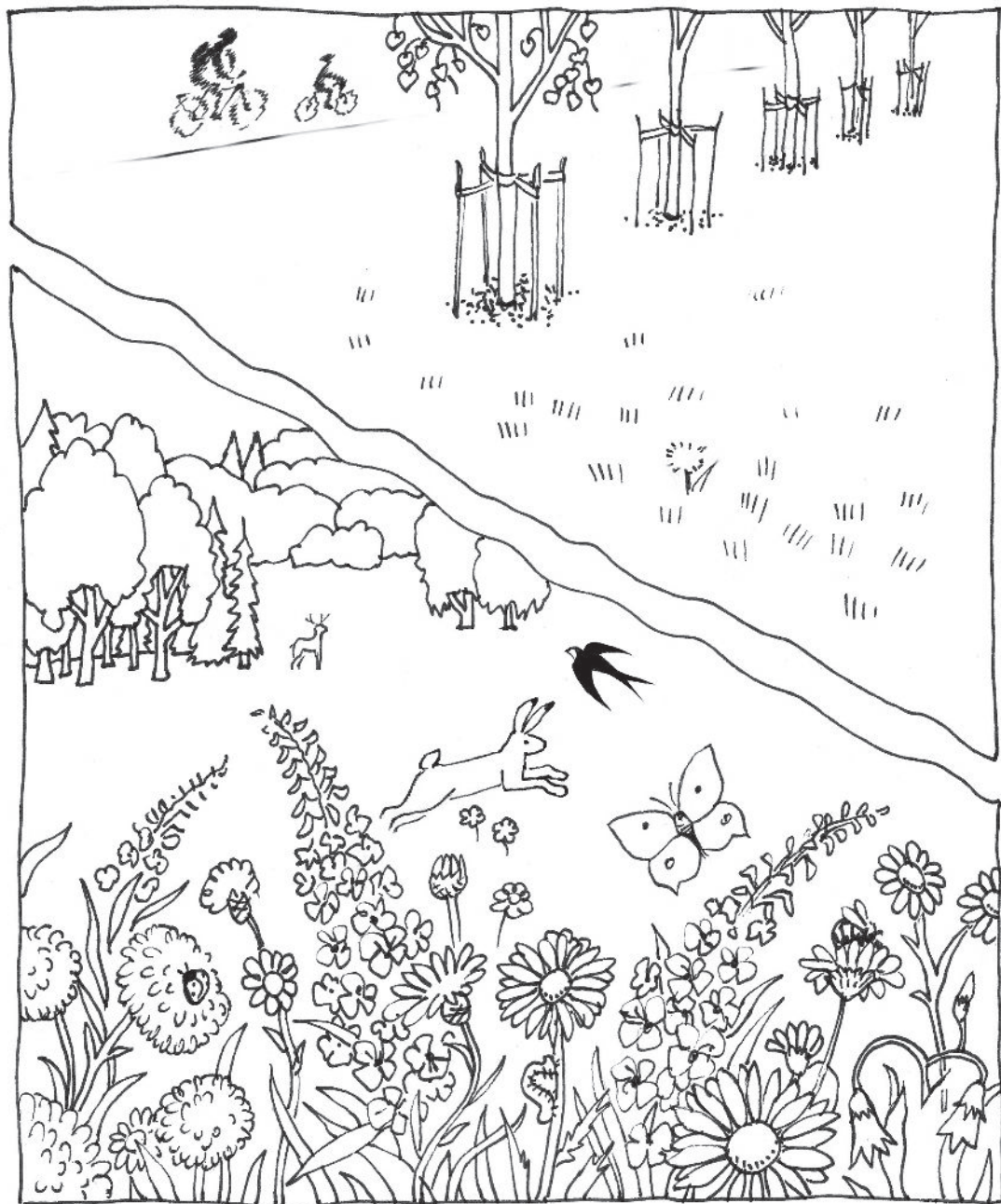

Lisää tehtäviä verkossa!

TEHTÄVÄ: Väritä kuva

Vertaillkaa elinympäristöjä ja pohtikaa, mitä kaikkia eläimiä kahdessa hyvin erilaisessa ympäristössä voi elää. Väritä kuva.

TEHTÄVÄ: Yhdistä nimi oikeaan lintuun

Varis

Harmaalokki

Sinisorsa

Talitiainen

Käpytikka

Harakka

TEHTÄVÄ: Lintubongaus

Siirtykää pihalle ja tarkkailkaa pihan lintuja seuraavan 10 minuutin ajan. Laskekaa, kuinka monta lintua löysitte. Minkä kokoisia linnut olivat? Entä minkä värisiä linnut olivat? Tunnistittekko tällä sivulla näkyviä lintulajeja?

MUISTA NÄMÄ!

Luonto on luonnoneläimen koti.

Luonnossa liikkuvien eläinten täytyy antaa elää rauhassa. Luonnossa asuviin eläimiin ei saa koskea, eikä niitä saa kesyttää. Laki kieltää luonnoneläimen ottamisen lemmikiksi. Lisäksi laki velvoittaa auttamaan luonnonvaraista eläintä.

Roskat ovat luonnolle ja luonnoneläimille vaarallisia.

Niistä liukenee luontoon monia haitallisia aineita. Eläimet voivat luulla roskia ruoaksi ja syödä niitä. Lisäksi eläimet voivat takertua kiinni roskiin.

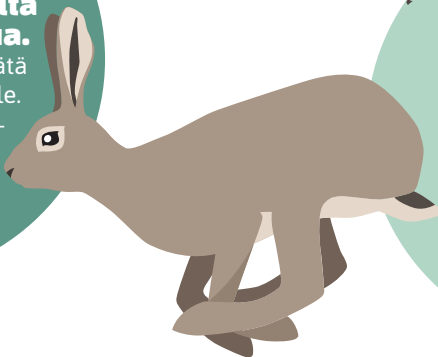
Eläimille tulee antaa pesimisrauha.

Lain mukaan mitään pesivää lintua ei saa häiritä, ja esimerkiksi lintujen tarkkailu ei saa häiritä lintuja.

Vuodenaikojen vaihtelusta selviäminen vaatii eläimiltä valtavaa ponnistelua.

Monien eläinten täytyy kerätä vararavintoa talven varalle. Myös talviturkin kasvattaminen kuluttaa paljon energiaa.

Hyönteisillä on kesäisin äärettömän tärkeitä tehtäviä.

Osa niistä tarjoaa tärkeää ruokaa muille lajeille, osa taas toimii pölyttäjinä, eli ne auttavat kasveja kukoistamaan.

Tämä vihkonen on varhaiskasvatukseen suunnattu tieto- ja tehtäväpaketti vuoden 2024 Eläinten viikon teemasta, lähiluonnon eläimistä. Materiaalia voi käyttää opetuksessa läpi vuoden. Aineisto sopii käytettäväksi myös muun muassa kerhotoiminnassa.

Aineistoa voi tilata maksutta osoitteesta sey@sey.fi. Tutustuthan myös digimateriaaliimme osoitteessa www.sey.fi/lisaa-lahiluonnon-elaimista. Samasta osoitteesta löydät myös muita opetukseen sopivia materiaaleja sekä tämän opasvihkosen lähdetiedot.

Eläinten viikko on vuosittain 4.–10. lokakuuta vietettävä teemaviikko, jonka ensimmäinen päivä on kansainvälinen Eläinten päivä. Suomessa Eläinten viikkoa on vietetty SEYn aloitteesta vuodesta 1959 lähtien.

SEY on Suomen suurin eläinsuojelujärjestö ja eläinsuojelun asiantuntija. SEYn toimialaan kuuluvat kaikkiin eläimet ja liiton toiminta kattaa koko maan.